

Onko energiansäästölamppu ympäristöriski?

Kevätaurinko lämmittää jo niin mieltä kuin luontoakin. Puhutaan silti vielä hetki lamppuista. Suurin osa meistä on jo pyöritellyt hehkulamppujen tilalle energiansäästö- tai LED-lamput. Niitäkin on, jotka viivyttävät lamppujen vaihdon kanssa. Hehkulamppuja jopa hamstrattiin silloin, kun niitä vielä sai kaupoista. Ei olisi kannattanut. Hehkulampan energiankulutus on monikymmenkertainen esimerkiksi LED-lamppuun verrattuna. Lamppujen vaihtaminen hehkulamppuista energiansäästö- tai LED-lamppuihin pudottaa valaistuksen käyttämää energiaa jopa 80 %. Tämän pitäisi jo näkyä kodin sähkölaskussa.

Energiansäästölampan ostohinta kattaa suunnilleen puolet sen elinkaarikustannuksesta. Toinen puoli muodostuu sen käyttämästä sähköstä. Mutta haukkuuko suhteellisen kallis energiansäästölamppu hintansa takaisin sähkön säästönä? Ikävä kyllä näin ei aina käy. Varsinkin halpojen peltomarketlamppujen polttoikä saattaa jäädä lyhyeksi. Kyllähän se harmittaa jos kallis lamppu sanoo sopimuksensa irti jo muutaman kuukauden käytön jälkeen. Harva kehtaa valittaa, ellei sitten käy niin että lamppu ei toimi ollenkaan. Valmiiksi rikkinäinen lamppu tulee melko varmasti palautettua seuraavalla kauppareissulla.

Laadukas lamppu saattaa palaa 15 000 tuntia tai paljon pitempäänkin. Nykyään polttoaika on leimattu pakkauksen kylkeen. Kannattaa huomioida, ettei pakkauksessa ilmoitettu polttoaika ole minimituntimäärä, vaan keskimääräinen polttoaika. Se tarkoittaa sitä että puolet lamppuista toimii vielä ilmoitetun tuntimäärän jälkeen. Joka toinen lamppu ei siis periaatteessa saavuta pakkaukseen leimattua polttoaikaa.

Valitettavasti lampunostaja joutuu ostamaan sian säkissä. Laatu ei enää voi päätellä edes tuotemerkestä. Muiden muassa kotimainen lamppumerkki Airam teettää suurimman osan lamppuistaan Kaukoidässä. "Made in China" ei tietenkään välttämättä merkitse huonoa laatua, mutta puhutaan siitä enemmän toisella kertaa.

Entä sitten ympäristö? Aiheuttaako lampun valmistus enemmän haittaa ympäristölle kuin lampun käyttö kotona? Kaikkihan varmasti tietävät, että energiansäästölamppu sisältää elektroniikkaa ja elohopeaa. Moni kyselee aivan aiheellisesti, joudutaanko ojasta allikkoon: sähkön kulutus kyllä alenee, mutta samalla ympäristökuormitus kasvaa.

Onneksi asiat eivät ole näin huonosti. Eniten ympäristöä kuormittaa sähkön käyttö, toiseksi eniten valmistus, johon sisältyvät myös raaka-aineiden hankinta ja jalostus. Muut elinkaaren vaiheet, kuten kuljetus ja käytöstä poisto, ovat käytännössä merkityksettömiä. Energiatehokkain valonlähde on ympäristön kannalta aina paras vaihtoehto. Mitä enemmän lamppu tai valaisin tuottaa valoa suhteessa kuluttamaansa energiaan, sitä energiatehokkaampi se on.

Yhtä tärkeää kuin tarpeenmukainen käyttö, on valita oikea valonlähde oikeaan paikkaan. Kuukausi sitten vaihdoin kotona peilipöydän halogeenilamput LED-lamppuihin. En puhunut perheen naisväelle mitään. Laitoin vanhat halogeenilamput talteen siltä varalta, että joudun laittamaan ne takaisin. Jäin jännityksellä odottamana palautetta. Arvaatteko, miten kävi? Tähän päivään mennessä ei ole kuulunut mitään. Olen positiivisesti yllätynyt. Halogeenit joutavat roskiin. LED on ehkä lopultakin lyönyt itsensä läpi myös kaikkein vaativimmissa valaistustilanteissa.

18. päivänä maaliskuuta 2014, Esa Halmetoja